

**KRITICKÝ POHLED NA VEDU V PREMENÁCH / ETELA FARKAŠOVÁ
STÖCKELOVÁ, T. (ED.). 2009. AKADEMICKÉ POZNÁVÁNÍ,
VYKAZOVÁNÍ A PODNIKÁNÍ. ETNOGRAFIE MĚNÍCI SE ČESKÉ VĚDY.
PRAHA: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ, SPOLUAUTORKY MARCELA
LINKOVÁ, DAGMAR LORENZ-MEYER.**

So zrodom novoveku sa začalo nazerať na vedu ako na najdôležitejšiu súčasť kultúry a začalo sa meniť chápanie ľudského poznávania (vedenia) ako zdroja moci nad prírodou, jej ovládnutia v prospech človeka. S nástupom a rozvojom kapitalizmu sa posilnili väzby vedeckého bádania s praktickými potrebami a s ekonomickými či politicko-mocenskými záujmami a vzrástli aj nádeje na kvalitnejší, bezpečnejší a pohodlnejší život, ktorý má zabezpečiť práve vedecký a technický rozvoj. Toto prepojenie má odvtedy stále rastúcu tendenciu, čo sa nevyhnutne premieňa do povahy vedy, do charakteru jej cieľov, metód práce, využívania výsledkov – do všetkých týchto rovín vstupujú čoraz výraznejšie faktory sociálne, najmä ekonomické. Pod vplyvom európskeho filozofického odkazu (či už je to v rámci baconovskej alebo descartovskej tradície) sa však ešte aj v súčasnosti neraz hľadí na vedu ako na intelektuálne náročnú, autonómnu činnosť (pričom prevláda predstava špeciálne vzdelaných jedincov ako hlavných aktérov poznania), ktorej ambíciou je podať nezávislý, objektívny, nezaujatý, pravdu dosahujúci obraz sveta a jeho parciálnych výsekov a ktorá si preto zaslúži – ako najvyššia epistemická autorita – bezvýhradnú dôveru. A takisto sa na ňu hľadí ako na relatívne uzavretú, privilegovanú aktivitu, ktorá sa deje v akomsi izolovanom sociálnom a kultúrnom vákuu, nezasiahnutá a „nekontaminovaná“ záujmami, hodnotami a potrebami každodenného života ani ideologickými, politickými či inými mimovedeckými vplyvmi.

Treba však zároveň povedať, že k spochybňovaniu takého pohľadu prispievajú minimálne v posledných dekádach viaceré práce z oblasti teórie a metodológie vedy, epistemológie,

sociológie, ktoré netematizujú vedu ako súbor overených poznatkov, ale najmä ako proces, v ktorom sa poznatky utvárajú, overujú, distribuujú. Tieto disciplíny navyše neskúmajú proces „robenia vedy“ v nejakej odosobnenej a odtelesnenej podobe, ale, naopak, zameriavajú sa na spôsoby kooperácie, organizovania tohto procesu, ktorý sa vždy realizuje konkrétnymi subjektmi v konkrétnej vedeckej komunite rámcovanej konkrétnym spoločenským systémom. Na takto orientovaný typ skúmaní vedy nadväzuje aj pozoruhodná a v českom kontexte priekopnícka monografická práca trojice autoriek – Terezy Stöckelovej (editorky), Marcely Linkovej a Dagmar Lorenz-Meyer. Táto práca zahŕňa výsledky niekoľkoročného medzinárodného výskumného projektu *KNOWING – Knowledge, Institutions and Gender: An East – West Comparative Study*, ktorý prebiehal v rokoch 2006 až 2008 a na ktorom v Českej republike okrem autoriek participovali Alice Červinková, Magdaléna Górska, Veronika Řepíková a Jan Matonoha.

O tom, že publikácia prináša netradičný pohľad na vedu a na prostredie, v ktorom „sa robí“, prezrádza už samotný názov publikácie naznačujúci prepojenie medzi pojmom poznávanie s pojmami odkazujúcimi skôr na sféru administratívnu, ekonomickú, podnikateľskú. Autorky zvolili výrečný názov, pretože zámerom publikácie je identifikovať a reflektovať tie parametre súčasnej vedy, ktoré ju situujú do širších súvislostí (na jednej strane spoločenských, na druhej strane osobných – týkajúcich sa konkrétnych subjektov vedeckého poznávania). Trojicou pojmov „poznávanie“, „vykazovanie“ a „podnikanie“ sa v akademickom prostredí načrtávajú ťažiskové témy kni-

Cviková, J., Juránová, J. (eds.). 2009. *Feminizmy pre začiatovníčky. Aspekty zrodu rodového diskurzu na Slovensku*. Bratislava: ASPEKT.

Jedenásty zborník radu *Aspekty* vznikol v rámci spolupráce partnerských organizácií z Českej republiky, Poľska, Ukrajiny a Slovenskej republiky so Zastúpením Nadácie Heinricha Bölla vo Varšave, ktoré sa venovali otázke, ako sa utváral rodový diskurz počas dvoch desaťročí po páde totality. Publikácia sa sústreďuje na momenty zrodu a pôvodné feministické východiská prvých skutočne verejných tém rodového diskurzu na Slovensku. Dnes to môže na prvý pohľad vyzeráť tak, že rodová agenda k nám prichádza najmä z Európskej únie, a preto sa editorky rozhodli zaznamenať príbeh zrodu rodových tém z feministických východísk na Slovensku. Ťažiskovú časť textovej koláže tvorí rozhovor feministiek-začiatovníčok pri okrúhlym stole.

Publikáciu si môžete objednať na www.aspekt.sk.

hy a priam sa ňou predznamenaáva štruktúra najrozsiahlejšej a spôsobom tematizácie problému východiskovej kapitoly z pera Terezy Stöckelovej. Novosť práce spočíva tiež v tom, že monografia rozkrýva (v ČR a takisto v SR ešte stále málo tematizované) vzťahy, vplyvy a interakcie, ku ktorým dochádza medzi aktérmi a aktérkami vedy pri produkovani poznatkov, pričom zo zorného poľa neunikajú ani rodové rozmery skúmaných procesov (naopak, cieľ skúmať, ako sa „robí veda“, sa tu prelína s cieľom, ako sa pritom zároveň „robí rod“ a ako sa oba tieto procesy vzájomne ovplyvňujú). Autorky sa usilovali, a myslím, že vďaka takejto dvojitej optike sa im (niekde viac, inde menej) podarilo, prispieť k hlbšiemu objasneniu „rodovosti“ vedeckých inštitúcií, vedy, predovšetkým produkcie vedeckého poznania, a to na základe analýzy reálne prebiehajúcich procesov vo vedeckých komunitách. Podujali sa na náročnú úlohu identifikovať štrukturálne a inštitucionálne rámce, v ktorých prebieha produkcia poznania, zohľadniť pritom aj ich rodové aspekty (napríklad odkryť „falošnú neutralitu“ vedy či normatívnej kariérnej dráhy alebo stereotypy vyskytujúce sa v obrazoch mužov a žien pracujúcich vo vede, čím sa im podarilo zviditeľniť niektoré z prekážok toho, aby sa dosiahla reálna rodová rovnosť v oblasti vedy). Opäť sa tu raz preukázalo, že použitie rodu ako analytickej kategórie a ňou určenej perspektívy môže byť účinné pri odhaľovaní dosiaľ nevidených, nerefektovaných stránok procesov produkcie vedeckého poznania, ako aj pri porozumení jeho rôznym kontextom a podobám. Nemenšou ambíciou bolo prispieť k zmapovaniu situácie (aj z rodového hľadiska) príznačnej pre akademické inštitúcie v Českej republike. Pre tento účel si autorky zvolili dve konkrétne akademické pracoviská, a to jedno z oblasti spoločenských, druhé z oblasti prírodných vied, na týchto vybraných pracoviskách realizovali výskum, ktorý pozostával zo zúčastneného pozorovania vybraných vedeckých inštitúcií (komunit), z hlbkových rozhovorov s jednotlivými vedkýňami a vedcami a zo skupinových rozhovorov (pri publikovaní rozhovorov sa zachovávala anonymita respondentov a respondentiek).

Nezanedbateľné je, že v publikácii sa prepájajú analýzy empirických výsledkov výskumu s analytickými pohľadmi na princípy a praktiky vednej politiky v ČR, ktorá – ako na to poukazuje výskumný projekt – je rodovo málo citlivá (napriek rôznym deklaráciám o naplňaní programov Európskej únie týkajúcich sa rodovej rovnosti) a ktorá má rozhodujúci vplyv na spôsoby organizácie a hodnotenia vedy. Za produktívne pokladám, že diskurzívny priestor vednej politiky tvorí stále pozadie pri hodnotení empirických výsledkov a aj pozadie pri všeobecnejších úvahách autoriek o skúmanom probléme, čím sa dosahuje vhodná a potrebná kontextualizácia jeho skúmania. Osobne je mi veľmi sympatický kritický postoj autoriek voči dominantnému politickému (ideologickému) rámcu súčasnej vednej politiky v ČR (veľmi podobnej aj vednej politike v SR), predovšetkým voči silnej ekonomizácii pohľadu na vedu (jej hodnoty), ako aj voči redukujúcim formalistickým, najmä kvantifikačným, na výkon a rýchlosť zameraným spôsobom vyhodnocovania výsledkov vedeckej práce, jej efektívnosti či, všeobecnejšie povedané, voči princípom (prísneho administratívneho) bodového „vykazovania“ úspešnosti, ktoré sú späté s prechodom k akademickému kapitalizmu ako javu príznačnému pre spoločensko-politickú transformáciu prebiehajúcu od roku 1989.

Aj keď problém nazvaný „ženy vo vede“ je dôležitou súčasťou výskumného projektu, autorky ho neponímali v redukovanej podobe ako problém „počtu žien vo vede“, resp. problém špecifickosti pracovných podmienok a kariérnych dráh vedkýň (čo sa neraz stáva), ale rodovosť tematizovali v rámci komplexnejších otázok o povahe samotnej vedy. To, že „rodovosť“ tematiky sa v publikácii sleduje vo viacerých rovinách, jednak ako sledovanie postavenia, aké majú ženy vo vede, teda sledovanie situácie reálnych žien vo vede z perspektívy princípu rodovej rovnosti, a jednak sa naznačujú aj otázky rodovej určenosti vedy (ktorá sa tradične pokladala za rodovo neutrálnu), pokladám za pozitívum práce. Takýto prístup sa premietol do úvah načrtávajúcich možné

Filadelfiová, J., Gerbery, D., Michalitsch, G., Pietruchová, O., Zachorowska-Mazurkiewicz, A. 2010. *Rodová perspektiva v ekonomii. Aspekty mocenských vztahov*. Bratislava: ASPEKT, editorka Jana Cviková.

Názov štrnástej publikácie radu Aspekty sa vzťahuje na prvý seminár na Slovensku venovaný rodovej perspektíve v ekonomii, ktorý spoločne usporiadali zastúpenie Friedrich Ebert Stiftung v Bratislave a ASPEKT v spolupráci so Zastúpením Nadácie Heinricha Bölla vo Varšave. V tomto zborníku prinášame súbor analýz, ktoré vychádzajú z príspevkov prednesených na seminári a rôznymi spôsobmi sa pokúšajú prelomiť „strategické mlčanie“ na tému rodových vzťahov v ekonomii.

Publikáciu si môžete objednať na www.aspekt.sk.

alternatívne podoby vedy a následne aj inšpirácie pre alternatívne typy vedných politík. Nazdávam sa, že najmä týmto momentom môže publikácia zasiahnuť do diskusií o transformácii vedy v ČR a priniesť pre ne nové podnety.

Ďalším sympatickým momentom publikácie je, že autorky neskúmajú rod ako hotovú danosť, ale ako to, čo sa „deje“, „praktizuje“, utvára a formuje, ako proces interakcií viacerých faktorov pôsobiacich v prostredí vedeckých inštitúcií. Ako som už naznačila, takýto procesualný prístup zaujímajú autorky aj pri chápaní vedy ako niečoho dynamického, meniaceho sa v závislosti od konkrétnych sociálnych (v najširšom slova zmysle) podmienok, ako na kultúrny proces predstavujúci zložitý súbor heterogénnych praxí súvisiacich s konkrétnymi kontextmi a závisiacich od nich – rámcov, v ktorých poznávacie procesy prebiehajú. Pri tomto prístupe sa neodhliada ani od vzťahov a interakcií medzi produkciou vedeckého poznania a spoločnosťou, v ktorej sa realizuje, ani medzi aktérmi a aktérkami vedeckého poznania (či už ide o individua alebo o komunity). Takéto východiská sa rozvíjajú napríklad vo feministických epistemológiách, publikácia sa opiera tak o ne, ako aj (najmä) o relatívne nové vedné a technologické štúdiá (v zahraničí už dávnejšie etablované STS, v ČR a SR zatiaľ málo známe). Tieto sa pre autorky stávajú poľom pre rozvíjanie vlastných analýz a reflexií získaného empirického materiálu, ako aj pre utváranie koncepcie samotného výskumu, jeho metód. Autorky poučené feministickými teóriami akcentujú vo výskume princíp pozicionality, situovanosti subjektu poznania, a to nielen v súvislosti s účastníkmi a účastníkmi výskumu, teda so subjektmi, ktoré skúmajú, ale aj v súvislosti so sebou ako výskumníčkami, táto permanentne prítomná kritická sebareflexia vlastnej pozicionality a s ňou súvisiacich kognitívnych výhod (a limitov) je nesporným obohatením projektu.

Štruktúra knihy zodpovedá zámeru prezentovať analýzy vybraných rovín a dimenzií skúmanej problematiky, okrem úvodu a záveru publikácia zahŕňa tri kapitoly z pera jed-

notlivých autoriek. Tereza Stöckelová, inšpirovaná Johnom Lawom a jeho koncepciou režimov usporiadania, v prvej kapitole nazvanej *Politická a morálna ekonomia vedy* zameriava pozornosť na rôzne spôsoby (režimy) usporiadania, v akých sa realizuje vedecký výskum v rámci vybranej inštitúcie. Lawove štyri režimy (režim úradovania – administrovania, režim podnikania, režim povolania a režim vizionárstva) využíva na to, aby opísala procesy prebiehajúce na skúmanom vedeckom pracovisku cez prizmu prepájania a vzájomných prechodov týchto režimov. Poskytuje tak zaujímavý (a kritický) pohľad okrem iného na to, ako sa v akademickom prostredí stretávajú rôzne logiky a režimy, ktoré sa dotýkajú nielen inštitucionálnych otázok financovania a hodnotenia vedy alebo kariérnych dráh vedcov a vedkýň, ale aj osobnostných, až existenciálnych, rozmerov ich života. Autorka si všíma nemenej zaujímavý moment, ako sa kombináciou niektorých režimov (konkrétne napríklad režimom úradovania a povolania) vytvárajú mocenské stratégie a prostriedky manipulácie, čo zrejme súvisí do istej miery aj s tým, že v psychológii vedcov a vedkýň je čiastočne prítomný (možno vďaka istému typu socializácie, interiorizácie protichodných hodnôt – aj v súvislosti s obrazom subjektu vedeckého poznávania ako nezištného idealistu obetovať vede iné potreby, záujmy, ale zároveň ako člena spoločnosti fungujúcej na princípoch trhového hospodárstva) sklon participovať na viacerých typoch režimov, prejavovať (v závislosti od situácie) variabilitu v postojoch k nim. Na reflexiách Terezy Stöckelovej oceňujem, že sa zameriava na špecifika sociálnovedného výskumu, ktoré bývajú v praxi prekrývané predstavou univerzálnej a unifikovanej vedy, čo má viaceré negatívne dôsledky. Autorka prekračuje kritickosť v pohľade na status vedy v podmienkach transformácie a reforiem smerom ku konštruktívnemu hľadaniu vhodnejších alternatív, čo, hneď s uznaním dodám, platí aj pre ostatné autorky publikácie.

Pozoruhodný je príspevok Marcely Linkovej, ktorá v kapitole s mierne provokujúcim názvom *Ne každý úspech se počí-*

Debrečieniová, J., Filadelfiová, J., Maďarová, Z. 2010.
Rodové dôsledky krízy. Aspekty vybraných prípadov.
 Bratislava: ASPEKT, editorka Jana Cviková.

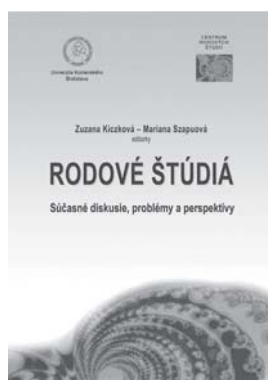
Trinásta publikácia radu *Aspekty* obsahuje analýzy, ktoré vznikli v rámci spoločného projektu partnerských organizácií z Českej republiky, Poľska, Ukrajiny, Slovenskej republiky a Zastúpenia Nadácie Heinricha Bölla vo Varšave. Projekt sa zameriaval na skúmanie rodových dôsledkov finančnej a hospodárskej krízy z rôznych hľadísk. Publikácia sa dotkla vybraných aspektov tejto komplexnej problematiky, pričom autorky vychádzali z analýzy situácie na trhu práce, vládnych protikrizových opatrení, vybraných zákonov, vládnych a opozičných diskurzov o kríze a z obsahovej analýzy médií.

Publikáciu si môžete objednať na www.aspekt.sk.

tá: *Excellence a genderování vědecké dráhy v přírodních vědách* sa sústreďuje na jeden parciálny problém súčasnej vednej politiky a ňou usmerňovanej vedeckej praxe, pričom podstatu tohto problému možno uchopiť pojmom „excelencia“. Hoci však ide o parciálny problém, myslím, že jeho reflexiou ako dominantného normatívneho rámca autorka vytvorila celostnejší obraz súčasnej vedeckej praxe, vednej politiky a aj obraz vedeckej dráhy subjektov poznania, pričom postihla rodové aspekty tohto konceptu, celkom konkrétne poukázala na jeho maskulínne konotácie. Jej východiskovou hypotézou bolo tvrdenie, že koncept excelencie jednak ovplyvňuje kariérne dráhy vedcov a vedkýň a vnáša do vedeckej práce hodnoty, ktoré niektorí z vedcov a vedkýň vnímajú negatívne (oceňujem, že autorka venovala zvýšenú pozornosť týmto odmietavým postojom k spôsobom vykazovania úspechu, pretože – ako na to upozorňujú aj ukážky rozhovorov s vedcami a vedkýňami – prostriedok sa tu často mení na cieľ, honba za bodmi prekrýva radosť z tvorivej objaviteľskej práce, imperatív rýchlosti potláča trpezlivosť ako jednu z najdôležitejších vlastností vedeckého skúmania, nadmerná byrokratizácia vykazovania okráda o čas potrebný na koncentrovanú výskumnú prácu). V súvislosti s excelenciou ako istým normatívom vyvstala pred autorkou celkom logicky otázka, ako sa vníma v akademickom prostredí úspech, čo sa ním rozumie, aké rôzne podoby úspechu možno v povedomí vedcov a vedkýň zaznamenať. Na túto otázku hľadá odpovede cez raster režimov usporiadania, takže jednotlivé podoby úspechu reflektuje v kontexte konkrétneho režimu. Jej skúmanie ústi do poznatkov zdôrazňujúcich kontextuálnosť v chápaní úspechu v závislosti od daného režimu, ale takisto v závislosti od pozície skúmanej osoby v hierarchii vedeckej komunity a od rodovej príslušnosti (ukazuje sa, že normatívna lineárna vedecká kariérna dráha je asociovaná s maskulinitou a pre vedkyne znamená isté znevýhodnenie). Za podnetné pokladám zistenie, že koncept excelencie a od neho odvodené kritériá vyhodnocovania úspešnosti vedeckej práce zneviditeľ-

ňujú časti vedecko-výskumnej práce, nezohľadňujú ich ako súčasti výsledného výkonu (takto zneviditeľňované sú často najmä ženy – vedkyne, ktoré sa venujú napríklad organizovaniu prednášok, popularizačných podujatí či iných „nebodovaných“ aktivít). Samotná klasifikácia úspechov, ako ju autorka utvorila na základe svojho skúmania, podčiarkuje závažnosť tvrdenia o rodovej príznakovosti vnímania úspechov a úspešnosti vo vede, čo je z hľadiska celého výskumného projektu významným príspevkom k budovaniu obrazu súčasnej vedy a vednej politiky – a to nielen v ČR.

Dagmar Lorenz-Mayer zdôrazňuje v kapitole *Nový pohľad na problém „žen ve vědě“: Tři mody genderového jednání v akademickém výzkumu* už spomínanú myšlienku o nesprávnosti redukovat daný problém len na problém žien ako biologického pohlavia (najmä v súvislosti s materstvom, starostlivosťou o rodinu, s harmonizáciou privátnej a pracovnej či verejnej sféry) a pozornosť presúva k širšiemu vymedzeniu rodovej rovnosti vo vede, presnejšie povedané, ku kritickému pohľadu na absenciu takéhoto širšieho a komplexnejšieho vymedzenia vo vládnych programoch a vo verejnom diskurze o vede a vednej politike v ČR. Je to dôležité, nakoľko zúžené vnímanie problému má za následok, že zo zorného uhla vypadnú viaceré ďalšie aspekty vedeckej práce a jej hodnotenia (napríklad časové režimy či maskulínny charakter predpokladaného vzoru vedeckého pracovníka). Od kritiky biologizujúceho pohľadu na rod prechádza autorka k skúmaniu troch modov rodového konania na pôde vedeckej práce, ktorými sú mody vyjadrovania, predvádzania a prežívania rodu, a to v zmysle rodu „podľa zdravého rozumu“ (naturalizovaná predstava binárneho pohlavia), v zmysle „sexualizovaného rodu“ (prípady sexualizovaného prístupu k vedkyniam v akademickom priestore a mimo neho) a v zmysle „neistého/dielčieho rodu“ (všetky ilustruje na výsledkoch empirického skúmania). Táto typologizácia má vo vzťahu k empirickému materiálu nesporné heuristické funkcie, no zdá sa mi, že v niektorých prípadoch obsahuje prvky nadinterpre-

Kiczková, Z., Szapuová, M. a kol. 2011. *Rodové štúdiá. Súčasné diskusie, problémy a perspektívy*. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského.

Čo je a čo nie je v poriadku s „rodovým poriadkom“ podľa autoriek tejto publikácie? Aký postoj zaujímajú ku kľúčovým, niekedy aj kontroverzným témam, ktoré sú v centre pozornosti rodových štúdií? Aké teoretické a metodologické prístupy, aktualizované a transformované v domácom feministickom diskurze, vo svojich textoch uplatňujú? Aké diskusie, problémy a perspektívy otvára táto publikácia v oblasti rodových štúdií (aj) na Slovensku? Vydanie učebnice rodových štúdií je výsledkom dvoch desaťročí pôsobenia Centra rodových štúdií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorého hlavným cieľom bolo etablovať túto oblasť ako samostatnú akademickú disciplínu. Vznik publikácie predstavuje významný míľnik na ceste k sprístupneniu rodových štúdií nielen akademickej, ale aj širšej verejnosti. Okrem toho, že je dosiaľ prvým „úvodom do problematiky“, zachytáva aj aktuálne problémy a transformácie vnútri feministických teórií. Práca má interdisciplinárny charakter: Popri témach, ktoré tvoria „tvrdé jadro“ odboru rodových štúdií, reflektuje aj rodové aspekty domáceho spoločenského kontextu. Zámerom autoriek bolo prepojiť teoretické reflexie a analýzy s praktickými otázkami každodenného života.

Publikáciu si môžete objednať v internetovom kníhkupectve Artforum.

tácie vzhľadom na východiskový materiál. Autorka ju však vo výskume funkčne využíva na overovanie tézy, že rodová identita nikdy nie je daná, hotová (v zmysle esencialistických koncepcií), ale vždy sa nanovo utvára v rôznych vzťahoch, v rôznych diskurzívno-materiálnych praktikách, a tým je otvorená voči opätovným reformuláciám.

Tri autorské kapitoly uzatvára a sumarizuje záverečná kapitola, v ktorej sa Tereza Stöckelová podujala na náročnú úlohu tým, že chce ponúknuť komparatívny pohľad na nastoľované témy, ktorý by smeroval k hľadaniu spoločných záverov, a to naprieč prírodovednými a spoločenskovednými disciplínami a aj naprieč skúmanými pracoviskami. Jej jasne koncipovaný, zrozumiteľný a výstižný text vychádza z početných diskusií v rámci výskumného tímu a tým, že má nedogmatický, nepaušalizujúci charakter, predstavuje zároveň výzvu k ďalším diskusiám o tematizovaných otázkach vednej politiky a vedeckej praxe.

Monografická práca troch autoriek prináša nové pohľady na meniacu sa vedu v meniacich sa podmienkach, jej výrazný kritický rozmer môže ponúknuť nové uhly pohľadu na problém, vniesť do diskusií o vede a vednej politike nové inšpirácie, očividne to bol aj jeden z hlavných cieľov autorského kolektívu: Nechať zaznieť angažovaný akademický hlas, ktorý nedáva hotové odpovede, ale otvára nové otázky a otvára horizonty pre hľadanie alternatív (v spôsobe or-

ganizovania, hodnotenia vedy, v orientácii vednej politiky). Niet pochybností, že publikácia má šancu prispieť ku kritickému diskusii o vede a vednej politike v ČR, nazdávam sa však, že – aspoň podľa toho, ako som ju ja čítala – tým sa jej kritický potenciál nevyčerpáva: Negatívne hodnotiace reflexie niektorých princípov vednej politiky (a organizovania či hodnotenia vedeckej praxe), bohato zastúpené v jednotlivých kapitolách, by mohli ísť v niektorých smeroch ešte hlbšie, prekročiť rámce vedy a vedeckých inštitúcií, pretože, ak na jednej strane akcentujeme „vsadenosť“ procesov produkcie vedeckého poznania (a vôbec akademických inštitúcií) do konkrétnych sociálnych vzťahov a aj ich závislosť od konkrétnych sociálnych podmienok, na druhej strane nás nemôže prekvapovať, že hodnoty a princípy vytýčené trhovým hospodárstvom sa premietajú ako určujúce aj do akademickej sféry, konkrétne do princípov akademického kapitalizmu ako pilierov vednej politiky v súčasnej spoločnosti. Ak teda domyslíme viaceré myšlienky vyjadrené v publikácii, napríklad o kritériách pri hodnotení vedeckej práce a formulovaní jej cieľov (silná ekonomizácia, dôraz na výkon dosahovaný v čo najkratšom čase, konkurencieschopnosť, efektívnosť, maximálny návrat investícií, finančný zisk), do všeobecnejšej roviny, môže výsledok tohto výskumného projektu prispieť aj ku kritickému diskusii o hodnotovej orientácii súčasnej spoločnosti.

NOVÉ VÝZVY V BOJI PROTI ÚTLAKU A NADVLÁDE / MIROSLAVA MIŠIČKOVÁ
YOUNG, I. M. 2010. PROTI ÚTLAKU A NADVLÁDĚ. TRANSNACIONÁLNÍ VÝZVY
POLITICKÉ A FEMINISTICKÉ TEORIE. PRAHA: FILOSOFIA, EDIČNÍ ŘADA
FILOSOFIE A SOCIÁLNÍ VĚDY, EDITORKA ZUZANA UHDE.

Novú knihu Iris Marion Young možno istotne zaradiť medzi najvýznamnejšie príspevky do aktuálnych diskusií v oblasti sociálnej a politickej teórie. Napokon, meno tej-

to poprednej americkej autorky v Slovenskej republike ani v Českej republike netreba osobitne predstavovať. Young bola pravidelnou účastníčkou každoročnej pražskej konfe-

POZVÁNKA NA
2. KONFERENCI ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FEMINISTICKÝCH STUDIÍ
FEMINISTICKÁ STUDIA NA HRANICI

3.–4. listopadu 2011
Masarykova univerzita, Brno

Obor genderových studií Fakulty sociálních studií Masarykovy Univerzity v Brně, katedra genderových studií Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Centrum rodových študií Filozofické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, Národní kontaktní centrum Ženy a věda Sociologického ústavu AV ČR a oddělení Gender & sociologie SOÚ AV ČR společně zvou na 2. konferenci českých a slovenských feministických studií: Feministická studia na hranici, která se uskuteční 3.–4. listopadu 2011 na půdě FSS MU v Brně.

Cílem konference je představit současný stav feministického diskursu a bádání v České a Slovenské republice. Konference zároveň vytváří prostor pro vzájemnou diskusi a propojení feministického poznání a aktivit v akademické i neakademické sféře a klade důraz na interdisciplinaritu analytické kategorie genderu, jejíž význam přesahuje tradiční hranice vědeckých disciplín.

Více informací na: www.fem-konf2011.fss.muni.cz